

**A 4. és a 8. évfolyamos tanulók pénzügyi ismereteit és
attitűdjét mérő kérdőív összegzése**

2019. november 15.

FODORNÉ BRANSTÄDTER ÁGNES

A zsebpénz alapvető céljának annak kellene lennie, hogy gyermekeink megtanuljanak a pénzzel bánni. A kérdőív összeállításakor ezért az volt a cél, hogy ne a pénzügyi ismeretek felmérése legyen hangsúlyos, hanem a zsebpénzzel kapcsolatos attitűdök és viselkedések kerüljenek a középpontba. Fontos azonban tudni, hogy ez a kutatás ugyan valamilyen mértékben rávilágít a pénz és iskolánk tanulóinak kapcsolatára, azt is tudni kell, hogy messze menő következtetéseket nem lehet levonni belőle. Teljes képet akkor kapnánk, ha az anyagi háttér mellett azt is megvizsgálnánk, hogyan vélekednek a szülők a gyermekük számára nyújtott pénzügyi nevelésről.

A kérdőív 2016-ban készült és összeállításakor, egyrészt a *Csodasuli Kft* 2009-ben, felnőttekre kiterjedő felmérését, valamint a gödöllői Szent István Egyetem, középiskolás korú tanulók körében végzett pénzügyi kultúra mérését és ennek tanulmányát vettem alapul.¹ 2013 óta folyik intézményünkben változó intenzitással pénzügyi nevelés. Az első vizsgálatot megelőző években az OTP Fáy Alapítvánnyal való együttműködésünknek és a Sulibank program 1. és 2. pilot szakaszának köszönhetően, koncentráltabban és széles körű programok bevonásával próbáltuk diákjaink pénzügyi kultúráját formálni. Mostanra valamelyest visszaesett nevelő-oktató munkánk ezen a téren, de a szakkörök, a Pénz7 órái és a versenyek iránti érdeklődés megmaradt. A következő években célunk, hogy pedagógiai munkánkban ismét hangsúlyosan legyen jelen ez a terület. A mérés tapasztalatai egyrészt segítenek abban, hogy felmérjük, változott-e az elmúlt 4 évben diákjaink pénzügyi attitűdje, másrészt hozzájárul a következő tanévek céljaink megfogalmazásához.

Az iskolánkba járó diákok többsége rendezett családi háttérrel rendelkezik. Vannak ugyan hátrányos helyzetűek is, de számuk nem túl magas. Ezért azt feltételeztem, hogy a gyerekek többsége kap zsebpénzt.

A következő kérdésekre kerestem a válaszokat:

- Milyen arányban élnek a szülők azzal a lehetőséggel, hogy minél hamarabb elkezdjék megtanítani gyerekeiknek a zsebpénz segítségével a pénz beosztását, a takarékoskodást?
- A gyerekek hány százalékánál törekednek a szülők arra, hogy a zsebpénz bizonyos részét félrerakassák velük?

---

¹ Hol vannak a bajok? Pénzügyi felmérés gyerekpénzügyekről <http://docplayer.hu/174810-Hol-vannak-a-bajok-penzugyi-felmeres-gyerekenzuegyekrol.html>

Pénzügyi kultúra vizsgálata középiskolás tanulók körében
<http://www.irisro.org/pedagogia2015januar/58KovacsIldikoEva-MeszárosAranka.pdf>

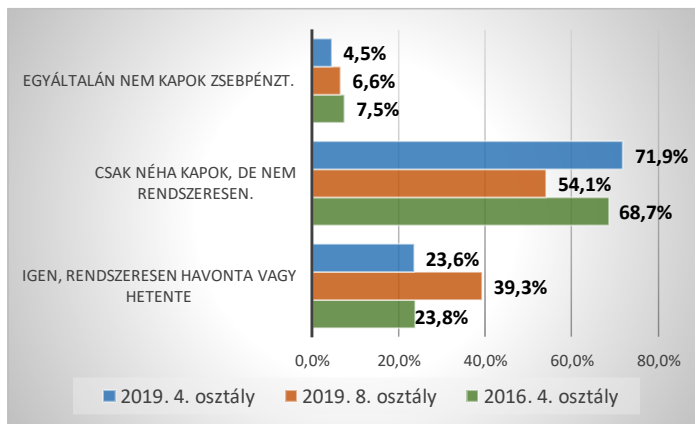
- Mennyire következetesek a szülők annak elfogadtatásában, hogy anyagi forrásaink szűkösek, végesek. Kiegészítik-e az elfogyott zsebpénzt vagy sem?
- Bankban tartani a pénzt intelligens magatartásra utal, de ha őszintén belegondolunk egy 10 éves gyerek számára nem motiváló ajánlat az a minimális kamat, amit a pénzük után kaphatnak. Az „Anyabank” (*Magánpénzügyi Akadémia*) kedvezőbb kamatszámítása ösztönzőleg hathat a gyerekekre és megtakarításaikra. Vajon hány százalékuk esetében fordul ez elő?
- A megkérdezett gyerekek szülei többnyire az X generációba tartozik. Rájuk már nem annyira, de az őket megelőző bébi-bumm generációra jellemző volt, hogy a családokban tabunak számított a gyerek jelenlétében a pénzről, a családi költségvetésről, kiadásokról és bevételekről beszélgetni. Mennyire jellemző ez a magatartás a mai családokra? Szokás-e a családban pénzügyekről beszélgetni a gyerekek bevonásával?

2016-ban intézményünk 4. osztályos diákjai (91 tanuló) töltötte ki a papír alapú kérdőívet. Ezeket a tanulókat most 2019-ben újra megkérdeztem, a tartalmában megegyező, de már online készült mérőeszközzel, és kíváncsi voltam arra is, hogy a jelenlegi 4. osztályos korosztály attitűdje változott-e az elmúlt 4 évben. 61 nyolcadikos (végzős diákjaink 89,7 %-a) és 82 negyedik osztályos (4. osztályosaink 95 %-a) adott anonim módon válaszokat a kérdésekre.

A mérés tapasztalatai

Az a feltételezésem, hogy a gyerekek túlnyomó többsége rendelkezik zsebpénzzel, helytálló volt. (1. ábra) A 4. osztályosok esetében gyakorlatilag majdnem pontosan megegyezik a kérdésekre adott válaszok aránya a korábbi adatokkal. Az elmúlt években a rendszeres zsebpénz ugyanannyi százalékban mutatható ki, de valamivel kevesebb azoknak a száma, akik egyáltalán nem kapnak. (1. ábra) A 8.-osoknál a rendszeres zsebpénz már sokkal jellemzőbb, de náluk is a többség, az évfolyam fele (54,1%) csak alkalmanként oszthatja be a születésnapokra, névnapokra, más ünnepi alkalmakra, a jó tanulmányi eredményért, a jó magatartásért vagy a házimunkáért kapott pénzt. Többen leírták azt is, hogy azért nem rendszeres a saját pénzzel való gazdálkodás, mert van olyan hónap, vagy hét, amikor kapnak, de van olyan is, amikor nem. Ez függ attól is, hogy tudnak-e otthonról uzsonnát hozni az iskolába vagy a büfében kell ennivalót vásárolniuk. Úgy látom, hogy a megkérdezettek többségénél fontos a zsebpénz, de vannak családok, akik ajándékozási eszköznek tekintik, vagyis a takarékoskodásra, és nem a beosztásra nevelés a hangsúlyos. A kettő esetében meg kell találni az egyensúlyt, például egy olyan lehetőséggel, hogy az ajándékba kapott összeg egy kis részét felajánlják költőpénznek, hiszen

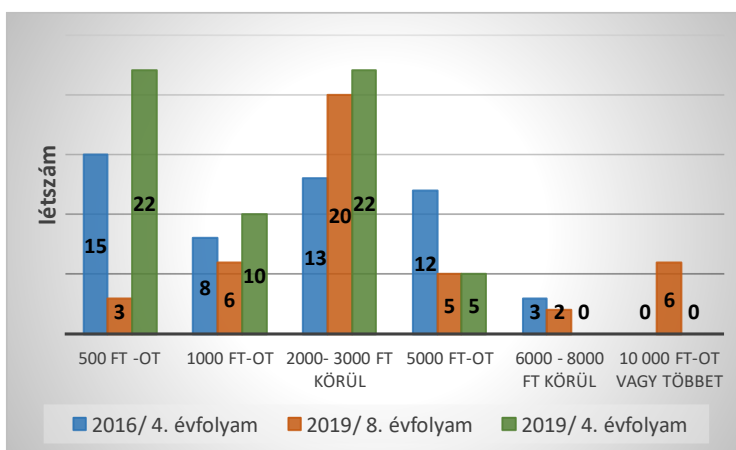
a zsebpénz lényege az, hogy rendszeresen jár. Meg kell adni a lehetőséget a gyerekeknek, hogy saját maguk dönthessenek a pénz sorsáról, hogy költenek-e belőle vagy inkább ezzel is takarékoskodnak.²

1. ábra: Szoktál zsebpénzt kapni?

A zsebpénz összegénél a 4 évvel ezelőtti adatokhoz képest már jelentősebb a változás. 2016-ban viszonylag egyenletesen oszlott meg a diákok között a pénzösszeg. Sokan gazdálkodtak 500 Ft-ból, de a 2-3000 Ft és az 5000 Ft is hasonlóan jellemző volt. A jelenlegi negyedikeseknél a maximum 3000 Ft-ig terjedő pénzösszeg a releváns, míg a nyolcadikosok létszáma már eltolódik a nagyobb összegű zsebpénz irányába. (2. ábra)

Sokan nem jelöltek be semmilyen pénzösszeget, illetve 4 évvel ezelőtt többen azt írták, hogy állandóan változik a zsebpénz mennyisége. Hol több, hol kevesebb. A pénz beosztását, már

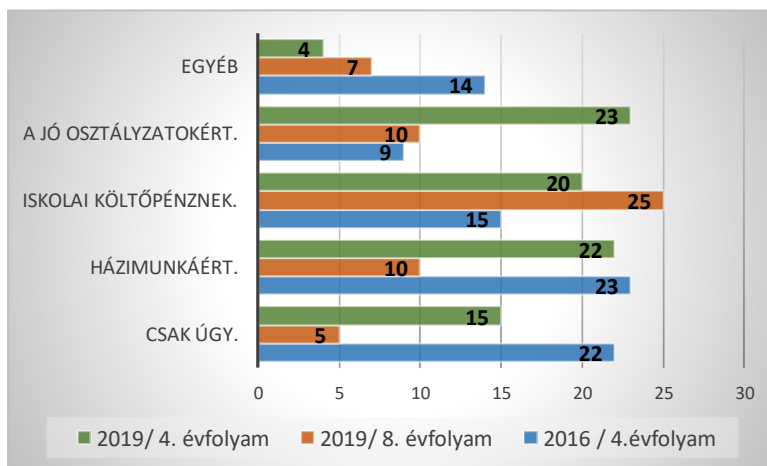
kisebb összeggel is meg lehet tanulni, viszont csak akkor tudjuk helyesen kialakítani, ha arra is törekszünk a rendszeresség mellett, hogy közel azonos összegből gazdálkodjanak.

2. ábra: Ha rendszeresen kapsz zsebpénzt, mennyit kapsz 1 hónapban?

Arra a kérdésre, hogy miért kapnak zsebpénzt, a 4 megadott válasz mellett írhattak más lehetőségeket. (3. ábra) A születésnap, névnap, pénzzel való ajándékozás, itt is megjelent. Ennek helyességéről megoszlik a társadalom véleménye. Sokan azt gondolják, hogy ebben a

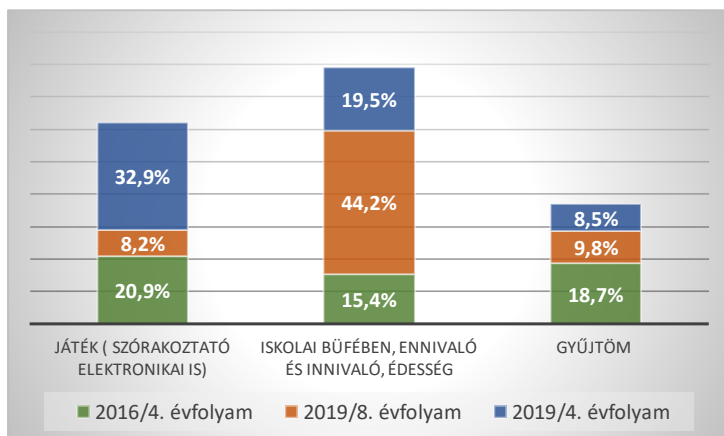
² Vadas Judit: Zsebpénz- mikor, mennyit és miért? <http://www.life.hu/csalad/20140701-mikor-mennyi-zsebpenz-adjuk-a-gyerekeknek-es-milyen-eletkortol.html>

korban ez még nem helyes, inkább a tárgyi ajándékokat részesítik előnyben. Ezzel szemben azonban sokan azt vallják, hogy így könnyebb összegyűjteni a pénzt egy-egy komolyabb értékű használati tárgyra. Nagyon sok gyerek, az így összegyűjtött pénzből spórolja össze számítógépének vagy biciklijének árát. A kisebb korosztály esetén magas azoknak a száma, akiknek otthon meg kell dolgozniuk a zsebpénzért valamilyen házi munkával. A nyolcadikosoknál a házimunka nem annyira befolyásolja a zsebpénzt, viszont az iskolai költségek, a büfében történő vásárlás már annál inkább. A jó osztályzat pénzzel történő elismerése a mostani negyedikeseknél a legnépszerűbb. Ez is sokak által vitatott terület, vannak olyanok, akik azt az elvet képviselik, hogy az iskolai osztályzatokért történő pénzadakozás nem helyes, mert azt kell elérni, hogy a jó tanulmányi eredmény inkább belső indítatásból fakadjon, és ne egy külső tényező, mint pl. a pénz legyen a motiváló erő.

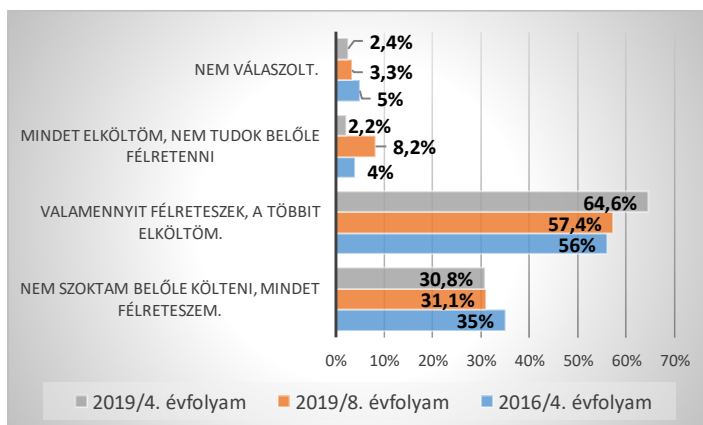
3. ábra: Miért kapsz zsebpénzt?

A gyerekek többsége most valamilyen játékra költi a zsebpénzét. (4. ábra) Az ideai mérés során ezek közül a legtöbben valamilyen elektronikus, számítógépes játékot neveztek meg és ez inkább a kisebb korosztálynál volt meghatározó. 2016-ban ez még nem volt jellemző. Sokan vásárolnak ennivalót, innivalót, édességeket, pl. az iskolai büfében. Ez leginkább a 8. osztályosoknál népszerű, de annak ellenére, hogy a 4. osztályosoknak még nem engedjük a korlátlan büfélátogatást, náluk is számottevő. A takarékoskodás is sokuknál fontos, ők nem költenek semmire, inkább gyűjtik valamilyen értékesebb dologra, nyári táborozásra, későbbi tanulmányaikra. Ruhákra és könyvekre is szívesen költenek és sokan a zsebpénzükből vásárolnak ajándékokat családtagjaiknak, barátoknak. Egy-két tanuló jelezte- 4 évvel ezelőtt és most is-, hogy ő kölcsön szokott adni a szüleinek. Többen nem határozták meg, hogy mit szoktak vásárolni a pénzükből. A zsebpénz óhatatlanul eredményezi a vásárlást. Ez nem baj, hiszen a gyerekeknek meg kell tapasztalni, hogy arra költsenek és annyit, amire igazán szükségük van.

4. ábra: Mire költöd a zsebpénzed kérdésre adott legnépszerűbb válaszok

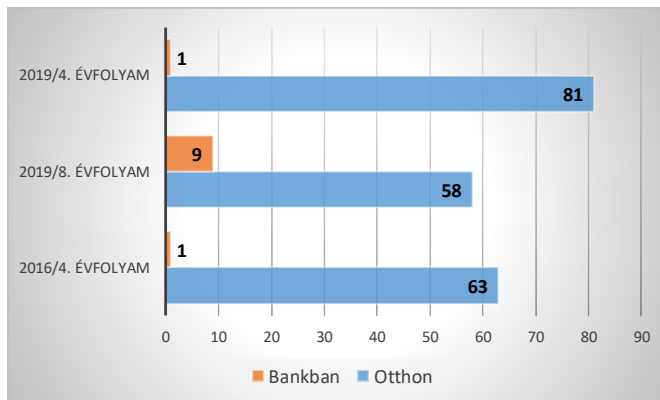
A rendszeresség, az állandó összeg, a szükség és az igény közötti különbség megtapasztalása, vagyis a helyes pénzbeosztás mellett nagyon fontos, hogy a gyerekekben kialakítsuk a takarékoskodás elfogadását is. A legideálisabb, ha a zsebpénzükből mindig félre tudnak tenni valamennyit, nem költik el a teljes összeget. A megkérdezett gyerekek többsége, több mint a fele ezt alkalmazta 4 éve, és most is. Szintén nagyon sokan vannak azok is, akik egyáltalán nem költenek semmire, 30-35 %-uk minden pénzét félreteszi, és csak néhány gyerekre jellemző, hogy összes pénzét elköltei. (5. ábra)

5. ábra: A zsebpénzed mindig elköltei vagy félre is szoktál belőle tenni, mert gyűjtesz valamire?

Arra a kérdésre, hogy hol gyűjtik a pénzt, több választ is megjelölhettek. A többség otthon tartja a pénzét, és csak kevesen, 1-2 gyerek jelölte meg a bankot. Koruknál fogva, ez a 8. -os tanulónál elterjedtebb. (6. ábra) A bankban történő gyűjtés tehát nem túl népszerű. Ennek több oka is lehet. Néhány éve több bank is szorgalmazta a kisgyerekek számlanyitását. Takarékoskodásukat matricákkal, beváltható ajándékokkal honorálták. Az elmúlt években ezek a kezdeményezések megszűnhettek vagy a bank és a szülő közötti információáramlás nem kielégítő, így a gyerekek sem tudnak erről a lehetőségről. A másik lehetséges ok, hogy a

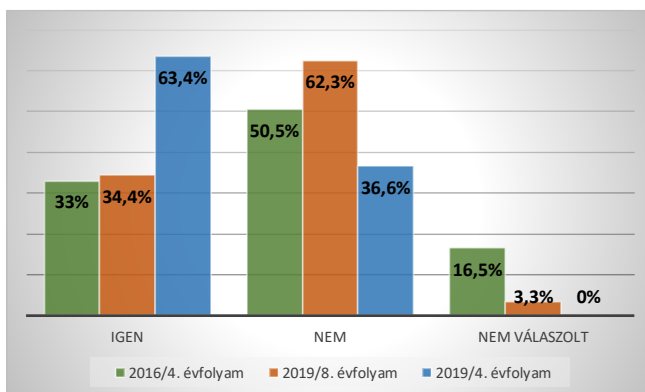
rendkívül alacsony banki kamat nem motiváló a még a felnőtt lakosság körében sem. A szülő talán ezért sem irányítja gyermeke figyelmét az ilyen jellegű megtakarítás felé.

6. ábra: Hol gyűjtöd a pénzed?

Amikor a szülők először zsebpénzt adnak gyermekük kezébe, elkezdhetik gyermekük pénzügyi nevelését. A szülőknek nem készítettem külön kérdőívet, de több olyan kérdés is van, amelyek segítségével következtetni lehet a szülők gazdasági nevelésben betöltött szerepére. A következtetések után, a megértésben nagy segítséget jelent Himer Csilla pénzpedagógus cikksorozata a gyerekek pénzügyi neveléséről.

A szülők felelőssége nem ér azzal véget, hogy odaadják a pénzt. Fontos, hogy előre megbeszéljék a gyerekekkel, hogy milyen gyakorisággal és mennyi pénzt és miért kapnak. Érdeemes pénzügyeiket időnként, pl. hetente velük közösen átnézni. Fontos, hogy tisztázzák, hogy melyek azok a kiadások, amelyeket nekik kell kigazdálkodniuk és nem kell feltétlenül megvenni mindent, amire vágnak. Rangsoroljanak, hogy mely dolgokra van igazán szükségük. Mennyi pénzt tesznek félre és mennyit költenek el.³ Arra a kérdésre, hogy szüleik beleszólnak-e mire költsék zsebpénzüket, a jelenlegi 4. osztályosok többsége jelölte meg az

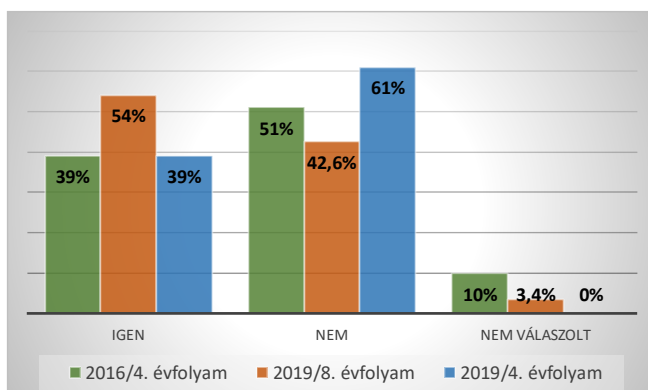
7. ábra: Beleszólnak-e szüleid, mire költsd a pénzed?

igent (63,4%). A 4 évvel ezelőtt a válaszok aránya a nem irányába tolódott el (50,5%) és most 4 évvel később is (62,3%) hasonlóan mondható az otthoni pénzügyek kezelése. A kérdés tájékozódó jellegű volt: kell-e az iskolai gazdasági nevelés folyamán foglalkozni

³ <http://himercsilla.hu>

a megtakarítási lehetőségekkel. Az adatok alapján ez mindenképp fontos terület. (7. ábra)

Érdeemes abban is egyezsége jutni a gyerekekkel, hogy mi történik akkor, ha elfogy a zsebpénzük. Ha ki kell egészíteni, akkor annak milyen következményei lehetnek. Vissza kell-e fizetni vagy sem. A 8. osztályosok fele az előző mérésben úgy nyilatkozott, hogy nem kapnak plusz zsebpénzt (51%), jelenleg viszont azt tapasztalják, hogy igen (54%). A jelenlegi 4. osztályosoknál is azok vannak fölényben, akiknek nem egészítik ki a zsebpénzét (61%) (8. ábra) *Vadas Judit Zsebpénz – mikor, mennyit és miért?* cikkében a következőt javasolja a zsebpénz kiegészítéséről. „Ha a gyerek kifogy a pénzből, és kölcsön szeretne kérni, ne hagyjuk meghatni magunkat krokodilkönnyekkel: az nem vezet semmi jóra. Sőt, teljesen alááshatja az addigi erőfeszítéseinket és soha nem fogja megtanulni, mit jelent pontosan takarékoskodni.”⁴

8. ábra: Ha azelőtt fogy el a zsebpénzed, mielőtt megkapnád a következő hétre vagy hónapra járó összeget, kiegészítik szüleid?

Alkér Orsolya, a beosztás és a megtartás fejlesztésére egy háromborítékos rendszert dolgozott ki. Piros, hosszú távú boríték, a pénz megtartására, melynek tartalmát tilos elkölteni. Sárga, rövid távú boríték, amellyel gyűjthet valamilyen nagyobb értékű tárgyra. A zöld, most boríték, a mindennapos használatra, amelyből nemcsak kivehet, hanem be is tehet. A nyomon követhetőséget egy táblázat biztosítja, amelyben könnyen lehet vezetni a pénz mozgását és természetesen a kamatot, melynek mértékére a heti 1 %-ot javasolják. Ez kedvezőbb a bankok által kínált kamatoknál.⁵

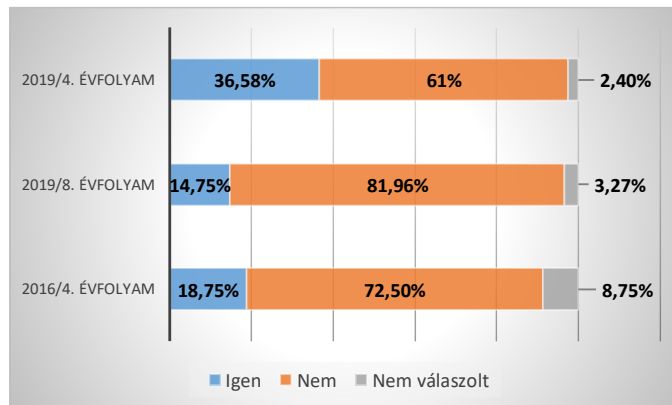
A gyerekek többsége a mostani és a régebbi mérés kapcsán is úgy gondolja, hogy szülei nem jutalmazták, ha nem nyúl hozzá a félretett pénzéhez. Lehet, hogy ezek a szülők annak örülnek, ha a gyermekük nem költi el összes pénzét, hanem egy borítékban gyűjti. Oka lehet az is, hogy

⁴ <http://www.life.hu/csalad/20140701-mikor-mennyi-zsebpentz-adjuk-a-gyerekeknek-es-milyen-eletkortol.html>

⁵ <https://www.maganpenzugyiakademia.hu/anyabank/>

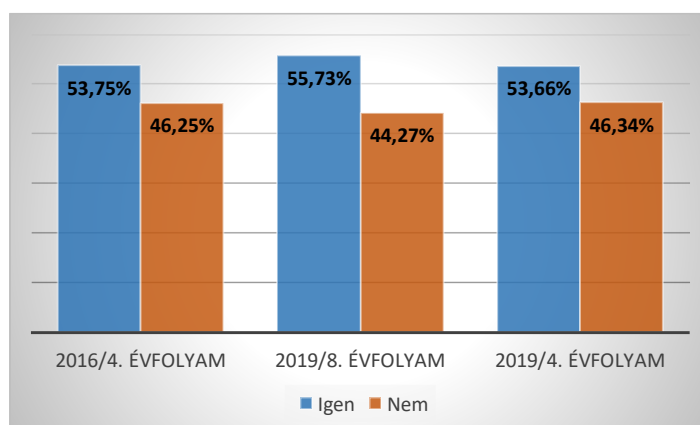

egész egyszerűen a családi költségvetésbe már nem fér bele ez az összeg. A jelenlegi 4. osztályosoknál tapasztalható elmozdulás, ott 36,6%-uk esetében megjelenik valamilyen formában az „anyabank” eljárás, persze egyáltalán nem biztos, hogy úgy, mint ahogy azt az akadémia javasolja. (9. ábra)

9. ábra: Jutalmazták szüleid, ha egy ideig nem nyúlsz hozzá a félretett pénzedhez? (például mint egy bankban, kapsz hozzá egy kisebb összeget, amivel megnövelheted az addig összegyűjtött pénzedet.)

A megkérdezett gyerek többsége úgy gondolja, hogy részt vesz otthon olyan beszélgetésben, amely a pénzről szól. (10. ábra) Ma gyakorlatilag már nincs olyan család, aki ne lenne kapcsolatban valamelyik bankkal. Ez a kapcsolat nemcsak a folyószámlavezetésben merül ki, hiszen a hitelek, szerencsésebb esetben a pénzügyi befektetések nagy százalékban vannak jelen az emberek életében. A rezsi miatt a szolgáltatók, és az alapvető kiadások is befolyásolják a családi költségvetést. A pénzügyek tehát napi szinten jelen vannak a családok életében. Ez nem jelenti törvénytörően azt is, hogy a szülők bevonják a gyerekeket a családi költségvetést érintő,

10. ábra: Szoktatok-e otthon a családban beszélgetni a pénzről?

kiadásokról, bevételekről, pénzbeosztásról szóló beszélgetésekbe.

Az otthoni beszélgetések során azonban több olyan pénzügyi fogalom is felmerülhet, amely segít a gyerekeknek tájékozódni a pénz világában. A kérdőívben nem a fogalmak meghatározása volt a

cél, hanem egy egyszerű skála segítségével kellett jelölniük, hogy mennyire érzik úgy, hogy „ismerik” ezeket. A kifejezések többsége olyan szerves részét képezi életünknek, amelyekről ha otthon nem is, de akár az iskolában is hallhatnak. Akkor is találkozhatnak velük, ha vásárolni

mennek szüleikkel, a médiáról már nem is beszélve, hiszen a televízió szinte valamennyi műsorát megszakítják a bankok reklámjai.

A készpénz, bank, bankkártya, takarékoság fogalmáról úgy vélték, hogy pontosan ismerik. (1. táblázat) Néhány kérdés azonban felmerülhet. Vajon azt is tudják, hogy a bankkártya is véges, nem lehet korlátlanul fizetni vele, a virtuálisan rajta lévő pénz erről is elfogyhat? A kérdőív nem tartalmazta a folyószámla kifejezést, de vajon tudják, hogy mi a kettő közötti különbség? Tudják-e, hogy a takarékoskodás nem feltétlenül a takarékoságot jelenti. Ezeket a fogalmakat a jelenlegi 4. osztályosok is úgy gondolták, hogy jól ismerik. A 4 évvel ezelőtti mérésben azonban diákjaink magabiztosabbak voltak, valószínűleg az akkori, a jelenleginél jóval intenzívebb, pénzügyi oktatásunknak köszönhetően. Az adó, hitel, kamat fogalma bizonytalan a 4. osztályosok között, a nyolcadikosoknál jobb az arány. A sárga csekket 4 éve jobban ismerték, most nem. Valószínűleg azért, mert a csekken történő befizetés ma már kezd eltűnni a közhasználatból. A legmeglepőbb eredményt a rezsi fogalmának ismerete okozta, a nagyok közül is csak a megkérdezettek fele jelölte be a „pontosan ismerem” lehetőséget.

FOGALMAK		2016/4. évfolyam	2019/4. évfolyam	2019/8. évfolyam	Átlag
1.	készpénz	99	92	98	96,3
2.	bank	98	80	97	91,7
3.	bankkártya	99	74	97	90,0
4.	takarékoskodás	96	72	93	87,0
5.	adó	56	26	69	50,3
6.	hitel	13	40	89	47,3
7.	sárga csekk	56	10	36	34,0
8.	kamat	21	25	53	33,0
9.	rezsi	26	14	51	30,3

1. táblázat: A pénzügyi fogalmak ismerete. A táblázat az adatok százalékos eredményeit mutatja.

A 4 évvel ezelőtti kérdőívben nem voltak benne a biztosítás, részvény, értékpapír, teljes hiteldíj mutató kifejezések, most azonban a nagyok fogalmai közé bekerült. A biztosítás esetén járatosabbnak tűnnek, de a részvény, értékpapír már jobban megosztotta ismereteiket. Bár a hitelt többségük úgy gondolta, hogy jól ismeri (89%), az ehhez kapcsolódó THM ismeretében többségük bizonytalan vagy egyáltalán nem hallott róla. (2. táblázat)

	Pontosan ismerem	Hallott róla, de nem ismeri pontosan.	Nem hallott róla, nem ismeri
biztosítás	85	13	2
részvény	46	49	5
értékpapír	18	66	16
Teljes Hiteldíj Mutató	12	48	41

2. táblázat: a 8. osztályosok ismereteinek százalékos értéke

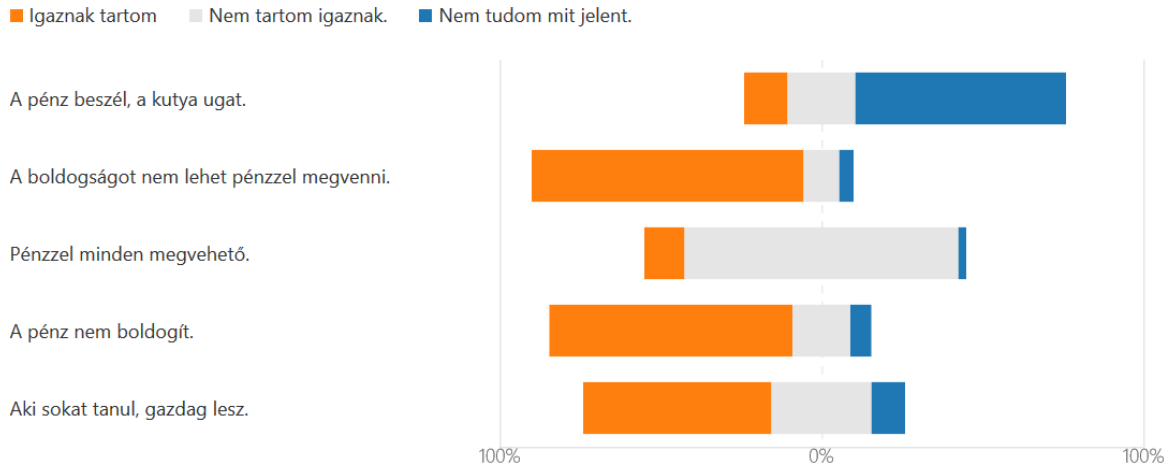
A kérdőív a zsebpénzzel kapcsolatos szokások, és az ismeretek mellett, a tanulók pénzhez való hozzáállását is vizsgálta. Pénzhez fűződő állításokról és legelterjedtebb szólásokról kellett eldönteniük, hogy igaznak vagy nem igaznak vélik, illetve az idei mérésben azt is jelölhették, ha nem tudják mit jelent. A kérdőív kitöltését irányító kollégáktól magyarázatokat nem kaptak, mert úgy véltem, hogy ezek az állítások amellet, hogy beépültek a nyelvünkbe, a tankönyvekben is előfordultak. „*A pénz beszél, kutya ugat*” állítás nehéznek bizonyult, a gyerekek nagy része nem tudta mit jelent. (11-12. ábra), de azok közül, akik értelmezni tudták, többségben voltak azok, akik helytelennek tartották (4. évfolyamon 21,3%, 8. évfolyamon 27,9%). Ez a mondat 4 évvel ezelőtt is problémát okozott, de 56,25%-uk akkor is azt gondolta, hogy nem igaz a mondás(13. ábra).

Jól látták, hogy a pénzzel nem vehető meg minden. 4 éve 90%-uk tartotta igaznak, és most is hasonlóan gondolkodtak erről, a negyedikesek 85,4%-a, a nyolcadikosok 93,4 %-a helytelennek értékelte az állítást.

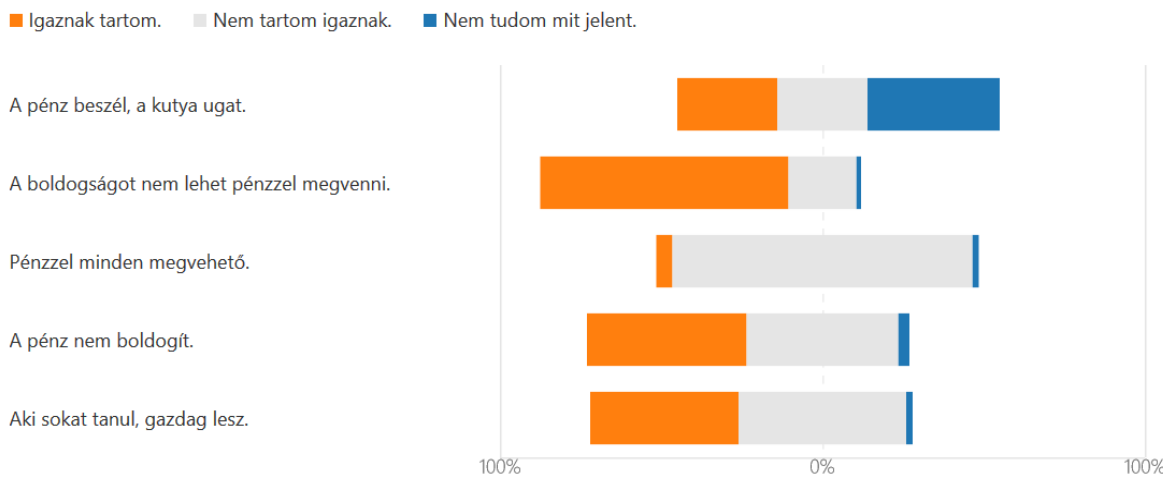
A pénz és a boldogság közötti kapcsolatot is helyesen látták (8. évfolyam - 77%, 4. évfolyam - 84,3%), bár többen érzik úgy, főleg a nyolcadikosok közül hogy a boldog, nyugodt élethez a pénznek is köze van. 4 éve, a gyerekek 95 % jelölte meg az igaz választ.

Hogy a pénz boldogít vagy sem, a felnőttek esetében is komoly vitákhoz vezet. Nem a pénz a végső célunk, viszont hiányában a legtöbb cél nehezen érhető el. A gyerekek is igen különböző állásponton voltak, a negyedikesek 75,3 %-a helyesnek tartja, a nyolcadikosoknál csak 49,2% értett egyet vele. 4 éve a megkérdezett tanulók 81,25%-a fogadta el a közmondást.

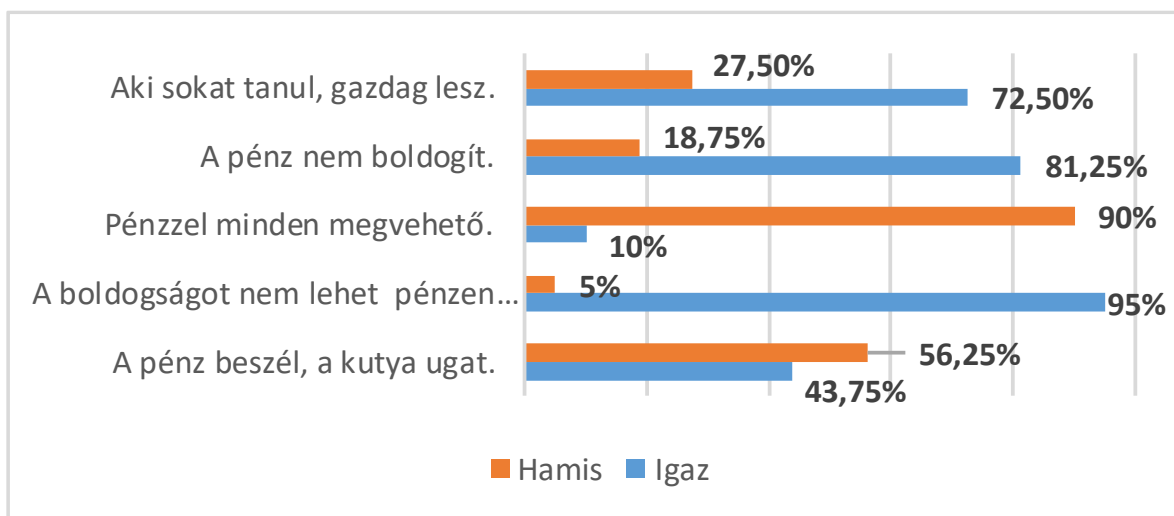
A tanulás és a pénz kapcsolatának megítélése is változékony. A negyedikesek, 4 éve és most is többnyire úgy látják, szoros kapcsolat van a tanulás és a pénz között, a nyolcadikosoknál 52,5% ezt nem így gondolja, bár közülük biztosan sokan hallják otthon azt, hogyha nem tanulnak, nem lesz szakmájuk, állásuk, biztos megélhetésük.

11. ábra: Mi a véleményed az állításokról? 4. évfolyam válaszai

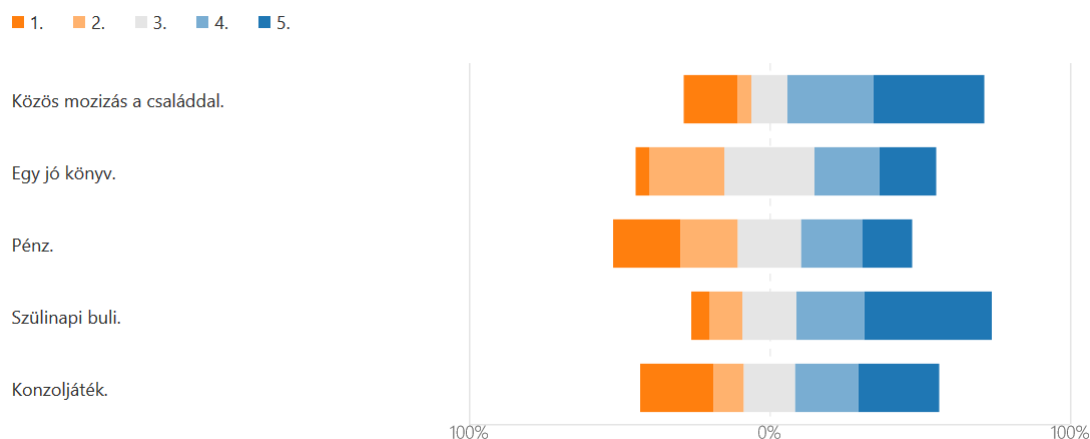

12. ábra: Mi a véleményed az állításokról? 8. évfolyam válaszai

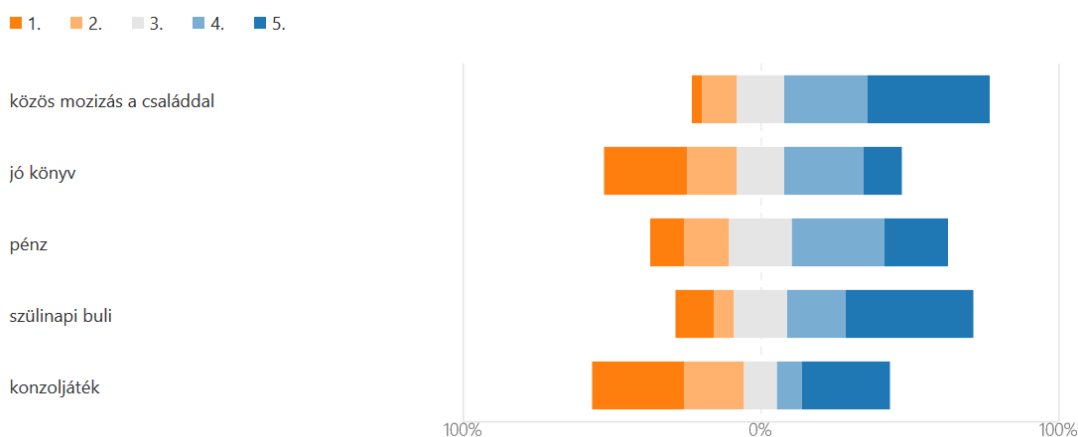

13. ábra: Mi a véleményed az állításokról? 2016-os válaszok

Azt, hogy mennyire fontos a pénz a gyerekek életében, az ajándékozással kapcsolatos kérdéssor vizsgálta. A felsorolt ajándékokat úgy kellett rangsorolniuk, hogy az 5-ös jelentse a legjobb, az 1-es a legkevésbé jó ajándékot. (14 -15. ábra) 4 éve színezniük kellett, de akkor többen nem értették meg az utasítást és így nem sikerült teljeskörű a kimutatást készíteni. (16. ábra).

14. ábra: Állítsd 1-től 5-ig számozással sorrendbe, mi a véleményed az alábbi születésnapi ajándékokról. Soronként csak egy lehetőséget jelölj és ugyanazt a sorszámot nem írhatod be többször. Az 5-ös jelentse a legjobb, az 1-es a legkevésbé jó ajándékot! 4. évf.

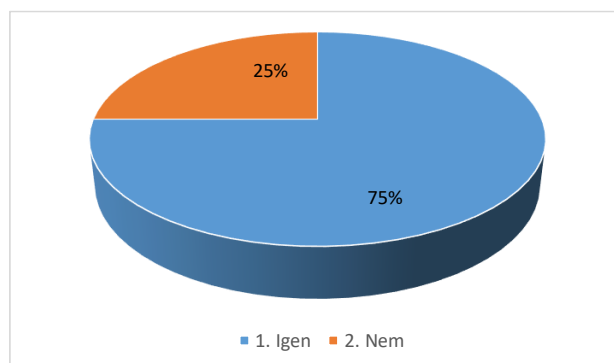

15. ábra: Állítsd 1-től 5-ig számozással sorrendbe, mi a véleményed az alábbi születésnapi ajándékokról. Soronként csak egy lehetőséget jelölj és ugyanazt a sorszámot nem írhatod be többször. Az 5-ös jelentse a legjobb ajándékot. 8. évf.

	5.	4.	3.	2.	1.
Mozi	35	15	10	8	5
Könyv	7	18	31	8	9
Pénz	8	8	2	24	31
Szülinapi buli	19	22	23	5	4
Számítógépes játék	4	10	7	28	24

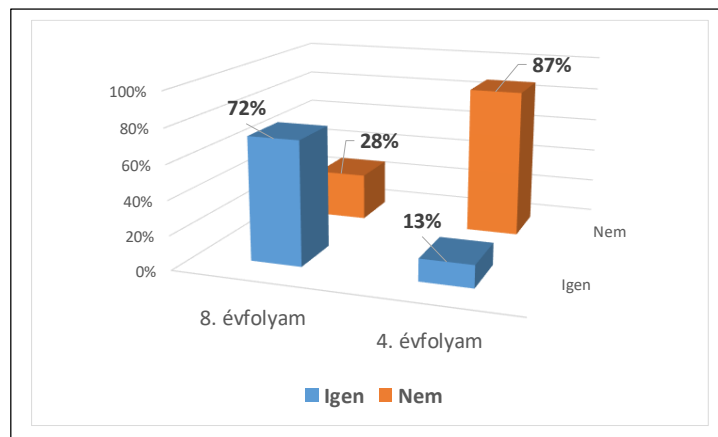
16. ábra: 4 évvel ezelőtti eredmények.

Azt feltételeztem, hogy a gyerekek számára a számítógépes vagy konzoljáték lesz a legnépszerűbb. A feldolgozás után, most és 4 éve is az derült ki, hogy az a jó ajándék, amikor együtt lehetnek a barátaikkal, családjukkal. Mind a három mérési anyagban 1. helyre a születésnapi bulit, 2. helyre pedig a családi mozi rangsorolták. A digitális játékok a 3. helyre kerültek, a pénz pedig a negyedikeseknél az utolsó, a nyolcadikosoknál az utolsó előtti helyre került. Ez azt jelenti, hogy valóban úgy tartják, „Pénzzel nem vehető meg minden”. Ebben a korban nem az anyagi javak gyarapításának, hanem a közös programoknak örülnek a legjobban. Az adatokat összesítve azt látom, hogy a megkérdezett gyerekek 6,2%-át kivéve, mindnyájan kapnak zsebpénzt valamilyen formában, de többségük (64,9%) nem rendszeresen jut ehhez hozzá. Miután a zsebpénzzel való helyes gazdálkodási szokások csak akkor alakíthatók hatékonyan, ha jelen van a rendszeresség, ezért azt gondolom, hogy többségük esetében a zsebpénz nem ezt a célt szolgálja. A pénz beosztására irányuló törekvések még nem következtesek. Mindemellett valamilyen szinten mégis jelen van a családok részéről a gazdasági nevelés, mert a gyerekek többsége törekszik arra, hogy legyen félretett, összegyűjtött pénze (59,33%), a takarékoskodás jelen van az életükben, Az „Anyabank” használatával, ha nem is olyan formában, mint ahogy azt korábban leírtam, jól lehetne a gyerekeket motiválni, de ez a többségükénél nem valósul meg. Valószínűleg azért, mert a szülők többsége nem ismeri ezeket a praktikákat. A gyerekek pénzzel kapcsolatos fogalomismerete elfogadható, de hiányoznak azok az ismeretek, amelyek birtokában a későbbiekben megfelelő döntéseket tudnak majd hozni. Ezeknek a kialakítása természetesen nem az általános iskolában történik, de a megértés folyamatának kialakítását már ekkor el kell kezdeni. A 4 évvel ezelőtti méréskor kiderült, hogy hatással volt a negyedikesek pénzügyi ismereteire és attitűdjére, hogy iskolánkban az előző években komolyan törekedtünk a gyerekek pénzügyi nevelésére. 75 %-uk emlékezett a témanapokra vagy a sulibankos foglalkozásokra (18. ábra)

18. ábra: Részt vettél-e már iskolai kereteken belül olyan foglalkozáson, amely a pénzről szól? 2016-os eredmény

2017 óta az alsó tagozatos diákjaink körében gyakorlatilag megszűnt a tanórán kívüli pénzügyi nevelés. A szakköri foglalkozás az idén kezdett népszerűvé válni, a Pénz7-en az elmúlt években egy-egy osztály vett csak részt, és a sulibankos foglalkozások számára nem sikerült megtalálni a tanórai keretet. Így érthető, hogy 13% válaszolt igennel, azok akik járnak szakkörre illetve az egyik osztály esetében emlékeztek a tavalyi Pénz7-es órára, amelyet osztályfőnökük tartott. Végzős diákjaink közül sokan emlékeztek az alsós foglalkozásokra, de sokan megemlézték a Pénz7-et és a Fáy Alapítvány tréningjeit. (19. ábra)

19. ábra: Részt vettél-e már iskolai kereteken belül olyan foglalkozáson, amely a pénzről szól?

Ebben a korban a családoknak kiemelt szerepe van, de a gyerekek gazdasági nevelését az iskoláknak is fel kell vállalni. Szélesíteni kell a tanórán kívüli alkalmak körét, de észre kell vennünk a tanórák adta lehetőségeket is. Meg kell keresni azokat a kapcsolódási pontokat, és életszerű helyzeteket, amelyek segítik a tanulóink pénzügyi nevelését.

Fodorné Branstädter Ágnes